

Warszawa, dnia 23 grudnia 2015 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTITUCYJNYM

RCL.DPTK.590.6/2015

INFORMACJA O WYROKU

TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO

Z DNIA 14 PAŹDZIERNIKA 2015 R. O SYGN. AKT Kp 1/15¹

I. Problem prawny.

W postępowaniu zainicjowanym wnioskiem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, z dnia 16 marca 2015 r., złożonym w trybie kontroli prewencyjnej, zaskarżono przepisy:

1) art. 1 pkt 21 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, zmieniającego art. 37g ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 133), w zakresie, w jakim Minister Sprawiedliwości może żądać od prezesa sądu apelacyjnego, gdy jest to konieczne do weryfikacji czynności podejmowanych w ramach wewnętrznego nadzoru administracyjnego, także przesłania akt spraw sądowych, w związku z art. 1 pkt 39 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r., w części obejmującej dodany art. 175a § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.,

2) art. 1 pkt 35 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r., dodającego w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. w art. 114 § 1a, w związku z art. 1 pkt 39 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r., w części obejmującej dodany art. 175a § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.,

3) art. 1 pkt 39 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r., w części obejmującej dodany art. 175a § 2 w związku z art. 175a § 4 i art. 175d § 1 i 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.

II. Wzorzec kontroli.

Art. 2, art. 173 i art. 178 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 oraz art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

¹ Sentencja wyroku została ogłoszona w dniu 23 października 2015 r. w M.P. poz. 1045.

III. Treść orzeczenia.

W wyroku z 14 października 2015 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że:

1) art. 1 pkt 21 lit. a ustawy z 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim przewiduje, że Minister Sprawiedliwości może żądać przesłania akt spraw sądowych, oraz art. 1 pkt 21 lit. b ustawy z 20 lutego 2015 r., zmieniające art. 37g ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, są niezgodne z wynikającą z art. 2 konstytucji zasadą zakazu nadmiernej ingerencji, art. 173 i art. 178 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 konstytucji oraz są zgodne z wynikającą z art. 2 konstytucji zasadą określoności przepisów prawa;

2) art. 1 pkt 35 ustawy z 20 lutego 2015 r. powołanej w punkcie 1, wprowadzający art. 114 § 1a ustawy z 27 lipca 2001 r. powołanej w punkcie 1, jest niezgodny z wynikającą z art. 2 konstytucji zasadą zakazu nadmiernej ingerencji, art. 173 i art. 178 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 konstytucji oraz jest zgodny z wynikającą z art. 2 konstytucji zasadą określoności przepisów prawa;

3) art. 1 pkt 39 ustawy z 20 lutego 2015 r. powołanej w punkcie 1, w części obejmującej dodany art. 175a § 3 ustawy z 27 lipca 2001 r. powołanej w punkcie 1, jest niezgodny z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 konstytucji;

4) art. 1 pkt 39 ustawy z 20 lutego 2015 r. powołanej w punkcie 1, w części obejmującej dodany art. 175a § 2 ustawy z 27 lipca 2001 r. powołanej w punkcie 1, jest zgodny z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny odnosząc się do zarzutu dotyczącego przyznania Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji do dostępu do akt spraw sądowych w związku ze sprawowaniem zewnętrznego nadzoru administracyjnego uznał, że zakwestionowany przepis powoduje wkroczenie przez organ władzy wykonawczej w sferę kompetencyjną zastrzeżoną jedynie dla sądów. Wystąpienie przez Ministra Sprawiedliwości z żądaniem przesłania akt toczącej się sprawy zaburza tok jej rozpoznania, a ponadto może wywoływać presję na sędziego, a tym samym oddziaływać na dokonywane przezeń rozstrzygnięcie.

W dalszej kolejności Trybunał orzekł, że z uwagi na wagę wartości, które narusza kompetencja Ministra Sprawiedliwości do dostępu do akt spraw sądowych w związku z realizacją uprawnienia do żądania wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przewidziana w art. 114 § 1a p.u.s.p., czyli niezależność władzy sądowniczej oraz niezawisłość sędziowską,

należy uznać, że regulacja ta nie jest konieczna i stanowi nadmierną ingerencję w niezależność władzy sądowniczej mogą potencjalnie wkraczać w niezawisłość sędziowską.

Trybunał uznał ponadto, że orzeczenie o niezgodności z Konstytucją przepisów ustawy zmieniającej stanowiących podstawę do żądania przez Ministra Sprawiedliwości przesłania akt spraw sądowych pociąga za sobą także niezgodność z Konstytucją przepisów umożliwiających przetwarzanie danych osobowych zawartych w tych aktach. Nie sposób uznać, że takie przetwarzanie danych byłoby w takiej sytuacji niezbędne w demokratycznym państwie prawnym (art. 51 ust. 2 Konstytucji) i konieczne (art. 31 ust. 3 Konstytucji).

W orzeczeniu wskazano również, że art. 175a § 2 p.u.s.p. nie przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości, jako administratorowi centralnych systemów teleinformatycznych, ogólnej kompetencji upoważniającej go do dostępu do wszelkich danych zawartych w tych systemach, lecz tylko do tych informacji, do których dostęp jest niezbędny w celu realizacji zadań wymienionych w art. 175d § 1 p.u.s.p. (czyli związanych z informatyzacją sądów), co jest uzasadnione realizacją procesu informatyzacji sądownictwa, jednak tylko w zakresie koniecznym dla realizacji tego celu. Oznacza to, że art. 175a § 2 p.u.s.p. w kwestionowanym zakresie spełnia przesłanki ograniczenia konstytucyjnego prawa do prywatności, określone w art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz przesłankę niezbędności pozyskiwania informacji o obywatelach, określoną w art. 51 ust. 2 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny orzekając o niekonstytucyjności zaskarżonych w trybie kontroli prewencyjnej przepisów, stwierdził, że nie są one nierozzerwalnie związane z pozostałą częścią ustawy. Z tego względu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, działając w oparciu o art. 122 ust. 4 Konstytucji, w dniu 29 listopada 2015 r. zwrócił się do Marszałka Sejmu o przedstawienie opinii w sprawie w/w ustawy. Na wniosek Marszałka sejmowa Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka na posiedzeniu w dniu 16 grudnia 2015 r. zarekomendowała zwrócenie Sejmowi ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw – w celu usunięcia niezgodności.

Joanna Knapińska
Dyrektor
Departamentu Postępowań przed Trybunałem
Konstytucyjnym
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/